

moroedd glân
troi'r llanw ar blastig
clean seas
turn the tide on plastic

Cynllun Gweithredu ar Sbwriel Morol Cymru 2017-20

1. Sail dystiolaeth gref – datblygu dealltwriaeth o'r hyn sy'n gweithio, cydnabod bod angen atebion gwahanol ar fathau gwahanol o sbwriel, i lywio'r cynllun gweithredu

- 1a. Cynnal adolygiad gyda'r holl Awdurdodau Lleol yng Nghymru o ymarfer effeithiol yn lleihau sbwriel gan amlygu llwybrau afonol ac yn benodol gydag awdurdodau arfordirol ar reoli sbwriel morol gyda chymorth CLILC (Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru)
- 1b. Cynnal adolygiad o ymarfer, a datblygu cysylltiadau gyda grwpiau gweithredu ar sbwriel morol ar draws y DU, yr UE ac yn fyd-eang a mentrau penodol (fel menter Global Ghost Gear)
- 1c. Datblygu cysylltiadau gyda phrosiectau ymchwil Addysg Uwch perthnasol – cael cyfraniad sefydliadau Addysg Uwch yng Nghymru, a datblygu partneriaethau gyda chanolfannau ymchwil blaenllaw eraill e.e. Prifysgol Plymouth
- 1d. Adolygu'r sail dystiolaeth i sefydlu negeseuon cyfathrebu cytûn yn ymwneud â ffynonellau, rhychwant ac effaith yng Nghymru er mwyn rhoi neges gydgysylltiedig

2. Canolbwyntio ar weithredu ataliol i atal y broblem yn ei ffynhonnell fel strategaeth graidd

- 2a. Nodi gweithredoedd newid ymddygiad ataliol fel blaenoriaeth, a gweithio gydag ymgyrchoedd partneriaid arweiniol (e.e. Stop cyn Creu Bloc Dŵr Cymru)
- 2b. Ymgysylltu wedi ei anelu at ymyriadau ataliol trwy weithio gyda chynhyrchwyr a manwerthwyr i gynnal cynlluniau peilot ar newid arloesol trwy weithredu wedi ei arwain yn wirfoddol
- 2c. Nodi cyfleoedd ar gyfer newid deddfwriaethol pellach o fewn pwerau datganoledig i hybu gweithredu ataliol fel rhan o gyfrifoldeb ehangach cynhyrchwyr
- 2d. Canolbwyntio ar waith addysg i roi blaenoriaeth uwch i raglenni addysg sbwriel morol mewn ysgolion
- 2e. Adolygu a chymhwyso mesurau gorfodi angenrheidiol fel rhan o ataliaeth hirdymor

- 2f Sicrhau buddsoddiad hirdymor mewn isadeiledd arfordirol i ddiogelu'r amgylchedd morol rhag malurion yn ymwneud â charthffosiaeth a gwastraff arall (e.e. offer pysgota)

3. Cyfranogiad cymunedau lle, cymunedau o ddiddordeb, a defnyddwyr yr amgylchedd morol i ddatblygu a gweithredu atebion

- 3a Nodi nifer fach o gymunedau peilot e.e. arfordirol; afonol (yn gysylltiedig o bosibl â buddsoddiadau Croeso Cymru Llywodraeth Cymru) i arwain ymagwedd integredig yn cynnwys defnyddwyr cyhoeddus, cynghorau, busnesau, defnyddwyr morol i gynnwys defnyddio deunyddiau bioddiraddiadwy newydd nad ydynt yn blastig, cynnal cynlluniau peilot i godi ymwybyddiaeth ymwelwyr, ymyriadau newid ymddygiad e.e. negeseuon gweledol, gosod a mathau o gynwysyddion.
- 3b Datblygu rhaglenni penodol gyda busnesau twristiaeth ac atyniadau arfordirol fel partneriaid allweddol gyda buddiannau busnes cryf gan weithio gyda Chroeso Cymru
- 3c Amcangyfrifir bod sbwriel afonol yn gyfrannwr sylweddol, ond nid oes unrhyw wybodaeth gynhwysfawr ynghylch faint o sbwriel sy'n cael ei gludo mewn afonydd i'r môr. Nodi 2 beilot o ddalgylchoedd afonydd gwrthgyferbyniol i gynnal prosiect datblygu e.e. yn gysylltiedig â Chynlluniau Rheoli Basn Afon Dyfrdwy a Gorllewin Cymru
- 3d Mae ein lleoliad daearyddol yn golygu y bydd angen canolbwyntio'n barhaus ar ymgyrchoedd glanhau'r arfordir. Datblygu ymagwedd fwy cydweithredol ar draws sefydliadau allweddol i gynyddu effaith, gan gydnabod bod gorgyffwrdd ar hyn o bryd rhwng gweithgareddau fel ymgyrchoedd glanhau traethau gwirfoddol.
- 3e Cyflwyno cynllun Pysgota am Sbwriel sydd yn briodol i'r Ffilyd bysgota yng Nghymru wedi ei ariannu trwy EMFF
- 3f Gweithio gyda grwpiau defnyddwyr morol allweddol i nodi ymyriadau newid ymddygiad sydd yn galluogi arferion gwell

4. Gwaith integredig i gynyddu canlyniadau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol

- 4a Sicrhau cysylltiadau a chymorth ar draws pob maes polisi perthnasol Llywodraeth Cymru (e.e. sicrhau bod datganiadau am ardaloedd arfordirol yn cyfleu bod sbwriel morol yn beryglus i fuddion ecosystem)
- 4b Defnyddio "Blwyddyn y Môr" Croeso Cymru 2018 fel canolbwynt i godi ymwybyddiaeth
- 4c Gweithio gydag Awdurdodau Porthladd i barhau i wella cyfleusterau
- 4d Datblygu partneriaethau gyda siopau manwerthu ac atyniadau arfordirol
- 4e Adolygu gofynion parthed atal sbwriel o fewn grantiau perthnasol y Llywodraeth ac awdurdod lleol

4f Datblygu cyfleoedd economi gylchol ar gyfer datblygu cynnyrch newydd o wastraff morol gan ddefnyddio'r agenda Cefnforoedd Cylchol

5. Monitro effaith ymyriadau ar gyflawni newid hirdymor

5a Adrodd yn erbyn y cyfraniadau a wneir i weithredu ac adolygu'r MSFD yn ymwneud â sbwriel morol

5b Sicrhau cysondeb arolygu data a gesglir gan wirfoddolwyr

5c Adrodd yn flynyddol yn erbyn camau a gymerir trwy gynllun gweithredu Sbwriel Morol

5d Cydnabod mentrau sydd yn cael effaith trwy wobrau cenedlaethol perthnasol ac ati

5e Adolygu a lledaenu trwy ddigwyddiad rhanddeiliaid blynyddol